

คำวินิจฉัยของ นายมงคล ธรรมัน ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๓/๒๕๕๔

วันที่ ๑๘ มกราคม ๒๕๕๔

เรื่อง ศาลจังหวัดชลบุรีส่งคำร้องของ นายสาชายิ หรือโยชมิ คาสโนริ หรือคะสโนริ หรือทะนะกะ ให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย

ศาลจังหวัดชลบุรีส่งคำร้อง ลงวันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๕๒ ของนายสาชายิ หรือโยชมิ คาสโนริ หรือคะสโนริ หรือทะนะกะ ชาวญี่ปุ่นจำเลยที่ ๓ ในคดีอาญาหมายเลขดำที่ ๖๖๓/๒๕๓๕ ที่ ๑๑๐๕/๒๕๓๕ และที่ ๑๒๒๗/๒๕๓๕ รวม ๓ คดี ว่า ผู้ร้องถูกพนักงานอัยการจังหวัดชลบุรีฟ้องเป็นจำเลย ในคดีอาญา ข้อหาความผิดฐานร่วมกับพวกมิไว้เพื่อนำออกใช้ซึ่งธนบัตรรัฐบาลต่างประเทศปลอม อันตน ได้มาโดยรู้ว่าเป็นของปลอม และร่วมกันฉ้อโกงทรัพย์สินของผู้อื่น ซึ่งอยู่ระหว่างการพิจารณาของศาล จังหวัดชลบุรี ผู้ร้องขณะถูกคุมขังอยู่ในเรือนจำกลางชลบุรีได้รับการปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรม โดยถูกตีโซ่ตรวนที่ข้อเท้าตลอดเวลา ๒๔ ชั่วโมง เป็นเวลาประมาณ ๒ ปี ๔ เดือน เป็นการกระทำที่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔ ที่บัญญัติว่าศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพของบุคคล ย่อมได้รับความคุ้มครอง มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง และวรรคสาม ที่บัญญัติว่า บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา ฯลฯ จะกระทำมิได้ และมาตรา ๓๓ ที่บัญญัติว่า ในคดีอาญา ต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่า ผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด ก่อนมีคำพิพากษาถึงที่สุด แสดงว่าบุคคลใดได้กระทำความผิดจะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดมิได้ ดังนั้น การปฏิบัติต่อผู้ร้องขัดต่อรัฐธรรมนูญอย่างแจ้งชัด ขอความเป็นธรรมต่อศาลตามรัฐธรรมนูญ ให้มีคำสั่งยกเลิกการตีโซ่ตรวนผู้ร้อง ศาลจังหวัดชลบุรีได้สวนคำร้องของผู้ร้องแล้ว เห็นว่า ข้อเท็จจริงปรากฏชัดว่ามีการตีตรวนผู้ร้องตลอดเวลา ๒๔ ชั่วโมงจริง กรณีเป็นเรื่องร้องว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมาย กฎ ระเบียบ และข้อบังคับของกรมราชทัณฑ์ ขัดต่อรัฐธรรมนูญ ต้องให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย แต่ไม่ใช่เป็นกรณีบทบัญญัติแห่งกฎหมาย อันจะใช้บังคับแก่คดีที่จำเลยต้องหาขัดต่อรัฐธรรมนูญ ศาลไม่ต้องรอการพิจารณาไว้ชั่วคราว จึงให้ส่งคำร้องเพื่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔

กรมราชทัณฑ์มีหนังสือชี้แจงสรุปว่า เหตุที่เรือนจำกลางชลบุรีใช้เครื่องพันธนาการผู้ร้อง เพราะสถานีตำรวจภูธรตำบลพัทธามีหนังสือขอความร่วมมือในการป้องกันการหลบหนีของผู้ร้อง เพราะผู้ร้องเป็นสมาชิกขบวนการก่อการร้ายญี่ปุ่นแดงที่ทางการประเทศญี่ปุ่นต้องการตัวตลอดระยะเวลา ๒๕ ปีที่ผ่านมา และต่อมาสถานีตำรวจภูธรอำเภอเมืองชลบุรีมีหนังสือแจ้งอายัดตัวผู้ร้องด้วย ทั้งนี้ การใช้เครื่องพันธนาการ เป็นการอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช ๒๔๗๕ มาตรา ๑๔ (๓) และกระทำด้วยความเชื่อโดยสุจริตเพื่อป้องกันมิให้ผู้ร้องซึ่งเป็นผู้ต้องขังที่ต่างประเทศต้องการตัวหลบหนีการควบคุมของเรือนจำ หากหลบหนีไปได้เรือนจำจะถูกตำหนิว่าไร้ประสิทธิภาพในการควบคุม สังคมไม่ได้รับความปลอดภัย ต่างประเทศอาจเห็นว่าระบบงานราชทัณฑ์ไร้ประสิทธิภาพและขาดความเชื่อถือ อันอาจกระทบต่อความมั่นคงและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศได้ ทั้งนี้ เรือนจำได้ถือปฏิบัติต่อผู้ต้องขังชาวไทยและชาวต่างประเทศอย่างเดียวกัน

กระทรวงมหาดไทยมีหนังสือแสดงความเห็นว่า ตามพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช ๒๔๗๕ เรือนจำกลางชลบุรีมีอำนาจใช้เครื่องพันธนาการได้ หากเห็นว่าผู้ร้องซึ่งเป็นผู้ต้องขังเป็นบุคคลที่น่าจะพยายามหลบหนีการควบคุม อย่างไรก็ตามกรมราชทัณฑ์ได้ส่งย้ายผู้ร้องมาควบคุมที่เรือนจำกลางคลองเปรมและมีได้ใช้เครื่องพันธนาการแก่ผู้ร้องแล้ว

ผู้ร้องมีหนังสือลงวันที่ ๑๗ สิงหาคม ๒๕๔๒ แสดงความเห็นสรุปว่า ผู้ร้องได้ถูกย้ายมาควบคุมที่เรือนจำกลางคลองเปรมและถอดโซ่ตรวนแล้ว แต่กลับถูกควบคุมให้อยู่แต่ในห้องขัง ไม่ได้ ออกนอกห้องขังนอกจากเวลารับประทานอาหาร เวลาที่มีผู้มาเยี่ยมและพบทนายความเท่านั้น ทำให้สุขภาพร่างกายและจิตใจทรุดโทรม ซึ่งผู้ร้องเป็นมนุษย์มีศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ ควรได้รับการปฏิบัติจากองค์การรัฐเยี่ยงมนุษย์ นอกจากนี้อ้างว่า เมื่อศาลยังไม่ได้มีคำพิพากษาถึงที่สุดว่าผู้ร้องเป็นผู้กระทำความผิดตามรัฐธรรมนูญ ต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ร้องไม่ได้กระทำความผิด กรณีพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช ๒๔๗๕ มาตรา ๑๔ ใช้ถ้อยคำว่า “ผู้ต้องขัง” ซึ่งมีความหมายตามพระราชบัญญัติดังกล่าว มาตรา ๔ (๒) หมายความว่า “นักโทษเด็ดขาด คนต้องขังและคนฝาก” เป็นเหตุให้บุคคลที่ได้รับการสันนิษฐานว่าไม่ได้กระทำความผิดถูกปฏิบัติเยี่ยงผู้กระทำความผิดเช่นนักโทษเด็ดขาด จึงเห็นว่าพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช ๒๔๗๕ มาตรา ๔ (๒) มาตรา ๑๔ (๑) ถึง (๕) และกฎกระทรวงมหาดไทยออกตามความในพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช ๒๔๗๕ ข้อ ๒๕ ถึงข้อ ๒๘ ขัดต่อรัฐธรรมนูญ

ระหว่างพิจารณา กรมราชทัณฑ์มีหนังสือแจ้งว่า สำนักงานตำรวจแห่งชาติญี่ปุ่นมีคำร้องขอให้ส่งตัวผู้ร้องเป็นผู้ร้ายข้ามแดนกลับไปประเทศญี่ปุ่น ในข้อหาความผิดเกี่ยวกับการจี้เครื่องบินของสายการบินญี่ปุ่น การก่อการจลาจลและโจมตีสถานีตำรวจที่ประเทศญี่ปุ่น ซึ่งเป็นความผิดที่ยังไม่หมด

อายุความตามกฎหมายของประเทศญี่ปุ่น และศาลอาญาได้มีคำพิพากษาในคดีอาญาหมายเลขแดงที่ ผ. ๔/๒๕๕๓ ให้ขังผู้ร้องไว้ในเรือนจำพิเศษกรุงเทพมหานครเพื่อส่งตัวข้ามแดนไปดำเนินคดีที่ประเทศญี่ปุ่น และผู้ร้องได้ถูกส่งตัวไปประเทศญี่ปุ่น ตั้งแต่วันที่ ๒๗ มิถุนายน ๒๕๕๓ แล้ว

พิเคราะห์แล้ว รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ บัญญัติว่า

“มาตรา ๒๖๔ วรรคหนึ่ง ในการที่ศาลจะใช้บทบัญญัติแห่งกฎหมายบังคับแก่คดีใด ถ้าศาลเห็นเองหรือคู่ความโต้แย้งว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้นต้องด้วยบทบัญญัติมาตรา ๖ และยังไม่มีความวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินั้น ให้ศาลรอการพิจารณาพิพากษาคดีไว้ชั่วคราว และส่งความเห็นเช่นนั้นตามทางการ เพื่อศาลรัฐธรรมนูญจะได้พิจารณาวินิจฉัย

มาตรา ๖ รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ บทบัญญัติใดของกฎหมาย กฎ หรือ ข้อบังคับ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญนี้ บทบัญญัตินั้นเป็นอันใช้บังคับมิได้”

เห็นว่า การที่ผู้ร้องโต้แย้งว่าพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช ๒๕๓๕ มาตรา ๔ (๒) มาตรา ๑๔ (๑) ถึง (๕) และกฎกระทรวงมหาดไทย ออกตามความในพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช ๒๕๓๕ ข้อ ๒๕ ถึงข้อ ๒๘ ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๓ นั้น ผู้ร้องถูกฟ้องเป็นจำเลยในข้อหาความผิดฐานร่วมกับพวกมิไว้เพื่อนำออกใช้ซึ่งธนบัตรต่างประเทศปลอม อันตนได้มาโดยรู้ว่าเป็นของปลอม และร่วมกันฉ้อโกงทรัพย์สินของผู้อื่น ซึ่งโจทก์ขอให้ลงโทษจำเลย ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๒ มาตรา ๘๓ มาตรา ๕๑ มาตรา ๒๕๐ มาตรา ๒๕๔ มาตรา ๒๕๗ และมาตรา ๓๕๑ ดังนั้น บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ผู้ร้องโต้แย้งว่าขัดต่อรัฐธรรมนูญ มิใช่บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจังหวัดชลบุรีจะใช้บังคับแก่คดี กรณีจึงไม่เข้าหลักเกณฑ์ มาตรา ๒๖๔ วรรคหนึ่ง ของรัฐธรรมนูญที่บัญญัติไว้ ผู้ร้องไม่อยู่ในฐานะที่จะขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยได้ ประกอบกับผู้ร้องได้ถูกส่งตัวกลับไปประเทศญี่ปุ่นแล้ว การที่ผู้ร้องถูกคุมขังอย่างไม่เป็นธรรมโดยถูก ติโซ่ตรวนตลอดเวลา ๒๔ ชั่วโมงได้ยุติลงแล้ว การพิจารณาคำร้องของผู้ร้องจึงไม่เป็นประโยชน์ต่อ ผู้ร้องอีกต่อไป

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยให้จำหน่ายคำร้องของผู้ร้อง

นายมงคล สระแก้ว

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ